

Punkt 4.4

Lägg till följande i slutet av tredje strecksatsen:

”Systemet med miljöpoäng skulle till exempel kunna begränsas till fordon i kategorierna EURO 0, EURO 1 och EURO 2, medan lastbilar från och med kategori EURO 3 skulle kunna undantas från kravet på miljöpoäng för att uppmuntra användningen.”

Omröstningsresultat:

För: 45, emot: 59, nedlagda: 8.

Yttrande från Ekonomiska och sociala kommittén om ”Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén: Mot ett globalt partnerskap för hållbar utveckling”

(KOM(2002) 82 slutlig)

(2002/C 221/20)

Den 14 februari 2002 beslöt kommissionen att i enlighet med artikel 262 i EG-fördraget rådfråga Ekonomiska och sociala kommittén om ovannämnda meddelande.

Underkommittén ”Mot ett globalt partnerskap för hållbar utveckling”, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 15 maj 2002. Föredragande var Ernst Ehnmark.

Vid sin 391:e plenarsession den 29–30 maj 2002 (sammanträdet den 30 maj) antog Ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 85 röster för och en nedlagd röst.

Sammanfattning

1. Världstoppmötet 1992 skapade höga förväntningar på en ny samordnad insats till stöd för utvecklingsländer och regioner som släpar efter i utvecklingen. I och med de omfattande förberedelserna och den breda enigheten i resolutionerna och rekommendationerna pekade allt på att världstoppmötet skulle bli en milstolpe i den globala strävan efter framsteg, välfärd och säkerhet. Nu, tio år senare, är det dock nödvändigt att inse att världstoppmötet blev en framgång i teorin, men inte i praktiken. Uppfordran till solidaritet och gemensamma åtgärder för att främja utvecklingen har inte givit resultat.

2. I FN:s millenniedeklaration som antogs i september 2000 fastställdes en ny global ram för framsteg och välfärd med åtta grundläggande mål (se fotnot). En ambitiös tidsplan fastställdes för sju av målen. Millenniedeklarationen skapade höga förväntningar på en ny samordnad insats till stöd för utveckling och välfärd.

Nu, två år senare, är det dock nödvändigt att inse att deklARATIONEN hittills främst har varit en framgång i teorin. Uppfordran till solidaritet har inte resulterat i några konkreta åtgärder för att främja utvecklingen (1).

(1) Millenniedeklarationen innehåller följande åtta mål:

- Utrota extrem fattigdom och hunger. Att mellan 1990–2015 minska den andel av befolkningen vars inkomst är mindre än 1 USD om dagen till hälften.
- Nå målet allmän grundskola för alla före år 2015.
- Främja jämställdhet och förbättra kvinnors möjligheter.
- Minska barnadödligheten.
- Förbättra mödrars hälsa.
- Bekämpa HIV/AIDS, malaria och andra sjukdomar.
- Säkerställa miljöns hållbarhet.
- Utveckla ett globalt partnerskap för utveckling.

3. Världstoppmötet om hållbar utveckling i september 2002 är ett nytt tillfälle. Höga förväntningar har skapats. Det förberedande arbetet har dock lett till ökad oro, snarare än ingivit nytt hopp. Världstoppmötet bör kanske bäst ses som ett led i en lång process. Ett led som dock måste leda till konkreta resultat och beslut om konkreta åtgärder. Det finns inget behov av fler högtravande avsiktsförklaringar. Världstoppmötet bör inriktas på globala partnerskap och starka åtaganden som främjar global hållbar utveckling. Man bör prioritera utrotning av fattigdom. Europeiska ekonomiska och sociala kommittén uppmanar de medverkande regeringarna och organisationerna att inte förskjuta tyngdpunkten från denna prioritering. Världstoppmötet skall utgöra ett tillfälle för alla nationer och folk att ta sitt ansvar för att säkerställa välfärden genom solidaritet med denna och kommande generationer.

4. Det är av avgörande betydelse att världstoppmötet kan sända en tydlig signal till världens folk att både i-länder och utvecklingsländer har förbundit sig att göra en ny kraftanstängning för att främja välfärd och utveckling i världen. Det är av största betydelse att mötet lyckas undanröja den osäkerhet och besvikelse som finns kvar efter det förra världstoppmötet. Tiden är knapp, och vi kan inte tillåta ännu ett avbrott i de gemensamma ansträngningarna för främjande av den globala utvecklingen. Utvecklingen är helt klart på väg mot en ohållbar situation med allvarliga hot mot mänsklighetens fortbestånd. Nya kraftanstängningar måste göras för att säkerställa vår gemensamma välfärd och framtid. Det är inte toppmötets uppgift att omförhandla rekommendationerna från det förra världstoppmötet eller målen i millenniedeklarationen, utan i stället att enas om åtgärder för att genomföra dem. Låt oss inte om två eller tio år behöva konstatera att även detta världstoppmöte blev en besvikelse. I stället bör vi låta de positiva resultaten från världstoppmötet om livsmedel och Monterrey-konferensen om utvecklingsfinansiering fungera som riktlinjer för världstoppmötet om hållbar utveckling.

5. Den grundläggande dagordning för världstoppmötet som formulerades vid världstoppmötet och i millenniedeklarationen kvarstår. Både den nya dagordning som lanserades vid sammanträdet i Doha för utveckling och handel och Monterrey-avtalet om utvecklingsfinansiering måste följas upp. Minskad fattigdom och förvaltning av naturresurser är centrala frågor. Åtgärder för att vända den allmänna utvecklingen mot miljöförstörelse är av överordnad betydelse. Det är uppenbart att en hållbar utveckling måste omfatta ekonomiska, sociala och miljömässiga mål.

6. Sedan världstoppmötet har vissa faktorer blivit allt viktigare. Tecknen på en nära förestående miljökris är ett exempel. Ett annat exempel är den onda cirkeln av fattigdom, sjukdom och analfabetism. Ett tredje exempel är framväxten av en global kunskapsbaserad ekonomi som innebär nya utmaningar för utvecklingsländerna. Som framgår av en färsk

rapport från UNCTAD finns det en reell risk att industrin i utvecklingsländerna i den nya globala ekonomin även fortsättningsvis kommer att begränsas till varu- och tjänstekomponenter som inte kräver högkvalificerad arbetskraft. Utvecklingen av mänskliga resurser kommer att få än mer avgörande betydelse. EESK föreslår att man vid världstoppmötet om hållbar utveckling ger hög prioritet åt utbildning och fortbildning.

7. Hållbar utveckling är först och främst en fråga om solidaritet, både mellan generationer och mellan folk och nationer. EU har visat sitt ansvar och tagit ledningen genom att fatta beslut om en strategi och ett program för hållbar utveckling. De globala effekterna av detta beslut skall inte underskattas. Kommittén stöder helt och fullt rådets och kommissionens strävan att föra besluten från toppmötet i Göteborg 2001 vidare. Genom dessa beslut om hållbar utveckling har Europeiska unionen kunnat skapa en ny plattform i det internationella samarbetet och själv ikläda sig en framträdande roll. Detta är ett unikt tillfälle. EU bör inta en ledande roll genom att utarbeta ett konkret handlingsprogram för världstoppmötet om hållbar utveckling och ge form åt de partnerskap som krävs för att det egentliga arbetet skall kunna utföras.

8. EESK är helt införstådd med betydelsen av de åtta målen i FN:s millenniedeklaration (Millennium Development Goals) från 1999. Kommittén lägger särskild vikt vid de tre första målen: Att antalet personer som har lägre inkomst än en US dollar per dag skall minska med hälften inom 15 år, att det skall finnas allmän tillgång till grundläggande utbildning senast år 2015, samt att könsklyftorna skall ha försvunnit inom grundläggande utbildning och sekundärutbildning senast 2005 och på andra utbildningsnivåer senast 2015. Totalt sett utgör de åtta målen ett oerhört ambitiöst handlingsprogram för att få till stånd en bättre värld. För att nå dit behövs det mer forskning inriktad på vissa frågor med särskild vikt för utvecklingen, speciellt inom områdena energi, klimatförändringar och transporter.

9. EESK betonar vikten av att under världstoppmötet åstadkomma en sammanhängande mix av olika sorters politik och åtgärder som innefattar de åtta millenniemålen och samtidigt upprätthåller balansen mellan den hållbara utvecklingens tre pelare: den ekonomiska pelaren, den sociala pelaren och miljöpelaren. Det vore katastrofalt om världstoppmötet ledde till låsta positioner mellan miljöskydd och ekonomisk och social utveckling. För att bidra till att undvika detta bör man fästa stor vikt vid den nära koppling som råder mellan vissa viktiga faktorer som påverkar den hållbara utvecklingen, som t.ex. befolkningstillväxt, miljöförstörelse, fattigdom och ekonomiska stagnation.

10. EESK har tagit del av det positiva resultatet av Monterrey-konferensen om finansiering för utveckling. Detta kan ses som ett genombrott när det gäller ömsesidiga åtaganden för utveckling. Samtidigt är det viktigt att framhålla att bistånd i sig inte löser problemen. Om handelsvillkoren för utvecklingsländerna förbättras radikalt kommer påtryckningarna för beviljande av utvecklingsstöd att minska. Med konstruktiva skuldåtgärder får utvecklingsländerna större möjligheter att göra nya ansträngningar. Engångsskuldåtgärder ger dock inte alltid de resultat man väntat. EESK rekommenderar att skuldåtgärder beviljas på villkor att länderna kan presentera mätbara framsteg mot en hållbar utveckling, inbegripet förbättrat miljöskydd. EESK rekommenderar att EU undersöker möjligheterna till förnyade ansträngningar för ytterligare skuldåtgärder för utvecklingsländerna.

11. Ett viktigt sätt att främja utveckling är att successivt undanröja handelshindren. EU har genom ett framsynt beslut avskaffat tullar på all slags handel ("allt utom vapen") med de 48 fattigaste länderna. EESK uppmanar övriga utvecklade länder att vidta liknande åtgärder. Kommittén uppmanar dessutom kommissionen att undersöka möjligheterna att utvidga "allt utom vapen"-handeln till fler utvecklingsländer.

12. Att skapa nya arbetstillfällen är en nyckelfaktor i varje handlingsplan för att minska fattigdomen. Tidigare har skapandet av nya arbetstillfällen alltför ofta skett på bekostnad av miljön. Detta måste ändras. Världstoppmötet om hållbar utveckling bör betona de positiva kopplingarna mellan god miljöpraxis och nya jobb. Toppmötet bör dessutom slå fast skapande av arbetstillfällen som en av de viktigaste vägarna för att nå millenniemålen. Parallellt med att nya arbetstillfällen skapas bör man främja grundläggande arbetsrätt.

13. Världstoppmötet om hållbar utveckling bör lyfta fram vikten av att kvinnorna deltar i utvecklingsprocessen, speciellt i de minst utvecklade länderna. Nya partnerskap bör etableras för utbildningsinsatser speciellt för kvinnor som omfattar såväl sådana grundläggande frågor som livsmedelssäkerhet och hälsa som mer ekonomiskt inriktade frågor som kooperativa rörelser och affärsteknik.

14. Avkastningen från jordbruket i u-länderna måste öka radikalt om man skall kunna uppfylla målet att halvera antalet människor som lever i extrem fattigdom. Att hjälpa dessa länders jordbrukssektorer att bli bärkraftiga och självständiga är en känslig men viktig del av varje globalt hållbar utvecklingsstrategi.

15. För att u-länderna skall kunna dra nytta av globaliseringen är bra regeringar och effektiva förvaltningar det viktigaste. Vid världstoppmötet om hållbar utveckling bör man lansera partnerskap för utbildning av administratörer i utvecklingsländerna.

16. Utländska direktinvesteringar från olika företag utgör en stor del av det finansiella flödet till u-länderna. En av världstoppmötets målsättningar bör vara att upprätta investeringspartnerskap mellan företagen och regeringarna. Sådana partnerskap skulle kunna ingå i program liknande FN:s initiativ om en global pakt. Som framgår av många studier riktas företagens investeringar i allt högre grad direkt till orter med högkvalificerad arbetskraft.

17. Hållbar utveckling i nationell, regional och internationell skala förutsätter att avancerade kunskaper genereras inom forskning och utveckling. Hållbar utveckling är i sig en drivkraft för att kunskapsfaktorn skall stärkas. EESK föreslår att det skapas nya globala forskningsnätverk som kan arbeta med långsiktiga frågor som rör hållbar utveckling, framför allt på områdena energi, vattenförsörjning och livsmedelssäkerhet.

18. Det organiserade civila samhället, inklusive arbetsmarknadens parter, har en viktig uppgift i att främja hållbar utveckling nationellt, regionalt och globalt. I hela utvecklingsprocessen måste det organiserade civila samhället medverka aktivt och bidra till sociala, ekonomiska och miljörelaterade program. Det organiserade civila samhället har också en viktig roll när det gäller att skapa förståelse. Som ett sätt att offentligt främja och övervaka hållbar utveckling föreslår EESK att man, precis som EU nu gör, anordnar ett nationellt, regionalt eller globalt forum för berörda aktörer vartannat år.

19. EESK uppmanar de regeringar som deltar i världstoppmötet om hållbar utveckling att göra sitt yttersta för att mötet skall ge ett konstruktivt, konkret och tydligt resultat, genom att nya insatser för ekonomiska, sociala och miljömässiga framsteg initieras på internationell nivå, och att åtgärder för att uppnå de åtta utvecklingsmålen i millenniedeklarationen presenteras. Förväntningarna är höga. Olika icke-statliga organisationer och andra aktiva grupper i samhället är starkt engagerade och stöder denna utveckling. Detta är verkligen ett unikt tillfälle.

1. Vägen till Johannesburg

1.1. Vid världstoppmötet i Rio de Janeiro lanserades hållbar utveckling som ett globalt mål. Inom ramen för detta mål ingår de tre pelarna (ekonomisk, social och miljömässig utveckling) som lika viktiga delar som är ömsesidigt beroende av varandra. Nyckelordet var och är solidaritet mellan generationer och mellan länder och folk.

En hållbar utveckling innebär i stora drag att man försöker skapa ett liv med hög livskvalitet för nuvarande generationer utan att för den skull äventyra möjligheterna för kommande generationer.

Vid världstoppmötet betonades att engagemang på lokal och regional nivå i praktiken är en förutsättning för att man skall kunna uppnå en hållbar utveckling. Inom ramen för Agenda 21 välkomnades en rad olika initiativ.

1.2. Det är emellertid uppenbart för alla att förväntningarna från Rio generellt sett inte har kunnat infrias.

Ett antal globala motgångar har noterats, i synnerhet kan nämnas svårigheterna med antagandet av Kyotoprotokollet om utsläpp av växthusgaser.

Förseingarna när det gäller att omsätta Riomålen i konkreta åtgärder kan även ses som en effekt av den internationella ekonomiska nedgången under 1990-talet. En viktig iakttagelse är dock att vissa länder har fått svårare att uppfylla Riomålen än de väntade sig.

1.3. En grupp länder har dock svarat på förväntningarna från Rio på ett sätt som är konkret och manar till efterföljd.

Rådet godkände i juni 2001 en omfattande strategi och handlingsplan för hållbar utveckling för Europeiska unionen, och betonade att alla framtida åtgärder skulle utvärderas med hänsyn till konsekvenserna för den hållbara utvecklingen.

EU har alltså tagit på sig en världsledande roll när det gäller att överföra målen från Rio till konkreta politiska åtgärder.

1.4. Ett särskilt viktigt inslag i EU-strategin är medlemsstaternas åtagande att utveckla nationella strategier för hållbar utveckling och presentera årliga rapporter om de åtgärder som vidtagits. Det är ett värdefullt tillfälle att jämföra åtgärder och resultat.

1.5. Förberedelserna inför världstoppmötet om hållbar utveckling har pågått i flera år, med ett stort antal studier, seminarier och konferenser om politiken i fråga. En viktig händelse var den internationella konferens om finansiering för utveckling som nyligen hölls i Monterrey. Med de flesta mått mätt gav Monterrey en positiv signal till utvecklingsländerna: De utvecklade länderna enades om att öka utvecklingsbiståndet avsevärt under de närmaste åren till en genomsnittsnivå på 0,7 % av BNI inom 8 år (vilket motsvarar ytterligare 200 miljarder USD i bistånd).

1.6. Inom Europeiska kommissionen inleddes förberedelserna i egentlig mening med ett meddelande om erfarenheterna efter Rio som utfärdades under våren 2001.

1.7. I meddelandet föreslår Europeiska kommissionen fyra strategiska mål som EU bör försöka uppnå genom toppmötet:

- Ökad global jämvikt och fungerande samarbete för hållbar utveckling.
- Bättre integration och samordning på internationell nivå.
- Antagande av miljö- och utvecklingsmål i syfte att blåsa liv i och förstärka det politiska engagemanget.
- Effektivare insatser på nationell nivå genom internationell övervakning.

1.8. I februari 2002 antog kommissionen ett nytt meddelande om världstoppmötet för hållbar utveckling.

I detta meddelande redogör kommissionen för skälen till att det behövs ett nytt globalt partnerskap för hållbar utveckling och presenterar frågor som världstoppmötet bör inrikta sig på och ge konkreta lösningar till. På grund av svårigheterna i samband med det förberedande arbetet inom FN håller EU:s prioriteringar för världstoppmötet att ses över så att de får en starkare operativ karaktär med inriktning på utbildning, hälsa, fiskeri, skogsbruk, vatten, energi, finansiering, styre och politisk samordning.

2. Att skapa en global strategi för hållbar utveckling

2.1. Planeringsaspekterna i samband med FN:s förberedande arbete inför världstoppmötet liknar dem som EU ställts inför.

2.1.1. Hållbar utveckling är per definition ett program grundat på parallella och interaktiva hänsyn med avseende på ekonomiska, sociala och miljömässiga frågor. Det har med rätta framhållits att den viktigaste aspekten inom strategin för hållbar utveckling är att ha tillmätt miljöfrågor lika stor betydelse som ekonomiska och sociala frågor. Samspelet mellan de tre pelarna har emellertid visat sig svårt att belysa och att konkretisera. Vilka är till exempel kopplingarna mellan miljömålen och skapandet av arbetstillfällen? Eller för att uttrycka det på ett annat sätt – hur skall man undvika konflikt mellan miljön å ena sidan och den ekonomiska utvecklingen och skapandet av sysselsättning å den andra?

Erfarenheterna från EU visar att teorierna bakom de tre samverkande pelarna kräver ett nytt, modulbaserat sätt att planera.

2.1.2. På EU-toppmötet i Göteborg i juni 2001 förklarades högtidligt att hållbar utveckling skulle bli unionens nya dominerande mål och att alla nya föreslagna insatser och program skulle undergå en bedömning av deras inverkan på den hållbara utvecklingen. I realiteten har det varit mycket svårt att leva upp till denna höga ambition. Politisk samstämmighet mellan flera olika och sinsemellan vitt skilda organisationskonstellationer är mycket svårt att uppnå. I slutändan kommer det förmodligen att kräva samordning av politiken på en mycket hög regeringsnivå. I annat fall kan målen för den hållbara utvecklingen reduceras till en vision som inte ger några konkreta resultat.

2.1.3. Hållbar utveckling kommer i ett längre perspektiv att få djupgående effekter på frågor som transporter och energiförbrukning, och kommer att få stor inverkan på politiken för livsmedelssäkerhet och jordbruksproduktion. Att motverka klimatförändringar är ett annat nyckel exempel, att minska slöseriet med naturresurser är ytterligare ett. Listan kan göras mycket längre. Huvudsyftet är att alla politikområden som påverkar och förändrar medborgarnas vardagsliv till syvende och sist måste grundas på ett aktivt och helhjärtat stöd från medborgarna själva. Strategier för hållbar utveckling kan inte endast utvecklas uppifrån och ner, även om de kanske måste lanseras enligt denna princip. Det måste till en parallell process nerifrån och upp.

Att aktivt rådfråga det organiserade civila samhället, inklusive arbetsmarknadsparterna, och ett aktivt engagemang från deras sida i samband med att åtgärderna för hållbar utveckling skall övervakas och genomföras är en absolut förutsättning och i själva verket det enda sättet för att nå positiva resultat.

2.1.4. Strategier för hållbar utveckling anses ofta behandla endast ekonomiska, sociala och miljömässiga frågor. Eftersom strategier för hållbar utveckling av naturen är internationella, finns det emellertid också andra dimensioner som förtjänar att uppmärksammas. Att förstå varför ett annat land har fattat ett specifikt beslut vad gäller hållbar utveckling innebär att man försöker förstå detta lands historia eller värdesystem. Följden blir att strategierna för hållbar utveckling måste innehålla kommunikation och kulturell medvetenhet vad gäller grannländerna.

2.2. Millenniedeklarationen om de viktigaste utvecklingsmålen som skall uppnås inom en begränsad tid utgör ett genombrott inom de globala försöken att skapa en långsiktig och handgriplig politik för global utveckling. Beslutet att anta de åtta målen togs av FN, IMF, Världsbanken, OECD, G7, G20 och alla större utvecklade länder och utvecklingsländer.

Mot denna bakgrund kommer en av de alla viktigaste utmaningarna inför världstoppmötet 2002 att vara att enas om hur man skall definiera prioriteringar och former för genomförandet av dessa millenniemål.

2.3. Uppenbarligen kommer prioriteringarna på världstoppmötet att röra sig kring frågorna Hur, När och med Vilka resurser, snarare än kring fastställandet av nya mål.

2.3.1. Följande frågor kommer att vara av särskild betydelse:

- Förbättring av de villkor på vilka de fattigaste länderna deltar i den globala ekonomin och särskilt antagande av en förbättrad handelsordning för dessa länder.
- Antagande på internationell nivå av strikta gemensamma normer från företagets sida så att dessa kan delta som pålitliga och beständiga partners i utvecklingsprocessen.
- Omfattande överföring av ytterligare resurser från de rikaste till de fattigaste länderna i form av utvecklingsinvesteringar.

2.3.2. Denna förteckning visar i själva verket globaliseringskonsekvenser och de utmaningar den utgör för såväl utvecklade länder som utvecklingsländer. Regeringarna måste vara medvetna om den knivskarpa konkurrens som präglar en globaliserad världsekonomi. En effektiv organisation är viktigare än någonsin. För att få till stånd ett attraktivt investeringsklimat krävs politiskt ledarskap, god förvaltning och förmåga att bilda partnerskap. Handel blir en allt centralare fråga i utvecklingsprocessen. Offentligt utvecklingsbistånd och direktinvesteringar ger ytterligare resurser, men handel utgör själva kärnan för de flesta länder.

2.4. Världstoppmötet har flera viktiga frågor på dagordningen. Samtidigt som man på internationell nivå måste behandla långsiktiga frågor som är kopplade till hållbar utveckling, måste man försöka balansera befolkningens farhågor inför globaliseringen med förslag till standarder inom hälso- och sjukvård, konsumentskydd och miljö. Dessutom måste man säkerställa att de grundläggande arbetsnormerna upprätthålls.

3. En plattform för EU vid mötet i Johannesburg

3.1. I kommissionens meddelande från februari 2002 räknas ca 27 EU-åtgärder upp, fördelade på sex huvudrubriker: handel, fattigdomsbekämpning och främjande av social utveckling, hållbar förvaltning av natur- och miljöresurser, bättre samstämmighet mellan EU:s politikområden, bättre styrelseformer på alla nivåer samt finansiering av hållbar utveckling.

EESK stöder detta mer målinriktade sätt att fastställa huvudprioriteringarna för världstoppmötet om hållbar utveckling.

EESK gör följande kommentarer till kommissionens meddelande.

4. Sätt att möta globaliseringen: handel för hållbar utveckling

4.1. Doha-agendan om utveckling utgör grunden för överenskommelse om handelsfrågor vid världstoppmötet. Världstoppmötets uppgift bör vara att kartlägga åtgärder som understödjer och kompletterar Doha-agendan om utveckling och Monterrey-processen. Detta är ett område för incitament för miljömässigt och socialt hållbar tillverkning och handel.

4.2. Kommissionen föreslår åtta mer specifika frågor som bör bli föremål för ytterligare behandling och åtgärder från EU:s sida, däribland främjande av utvecklingsländernas deltagande i det internationella handelssystemet, en fråga som bör drivas inom WTO. Kommissionen önskar förstärka betydelsen av Allmänna preferenssystemet för utvecklingsländer (GSP) för hållbar utveckling genom att 2004 införa ett mer anpassat system. I mer allmänna ordalag förespråkar kommissionen ett stärkande av hållbarhetsaspekten i bilaterala och regionala handelsavtal.

4.3. EESK stöder huvuddragen i förslaget till en EU-ståndpunkt rörande handel och utveckling. Förslaget ligger i linje med EU:s ståndpunkter från WTO-mötet i Doha.

4.4. Kommittén vill emellertid lägga till några kommentarer: Som det viktigaste instrumentet för främjande av handeln borde WTO själv finna anledning att utveckla sitt förhållningssätt och sin profil och ge sina program och åtgärder ett mer mänskligt ansikte. Kommittén planerar att utarbeta ett yttrande om just detta.

4.5. Det finns utrymme för ytterligare initiativ för att främja handeln mellan utvecklings- och industriländerna. Ett av EU-länderna föreslog nyligen att det skulle upprättas ett centrum för expertstöd (ett slags "ombudsman") för att hjälpa utvecklingsländerna att klara av de administrativa hindren i samband med exporten till de utvecklade länderna. EESK anser att ett sådant initiativ är värt att undersöka också i samband med världstoppmötet om hållbar utveckling.

4.6. En fråga som man hade förväntat sig att finna i kommissionens meddelande är "Allt utom vapen"-initiativet och frågan om hur man skall få andra länder att följa detta. Initiativet vände sig till de 48 minst utvecklade länderna. Detta är ett tillfälle att undersöka möjligheterna att utvidga initiativet.

4.7. Kommittén har tagit del av och ger sitt fulla stöd till kommissionens förslag att främja europeiska företags åtaganden att införliva socialt ansvar i sin verksamhet genom att stödja anslutning till OECD:s riktlinjer för utländska investerare, och genom att utveckla initiativ som tas som uppföljning till kommissionens grönbok om främjande av en europeisk ram för företagens sociala ansvar.

4.8. Handel stimulerar direktinvesteringar i framför allt produktionsanläggningar. Att skapa ett gynnsamt klimat för sådana direktinvesteringar från företagen är avgörande. Doha-agendan om utveckling ger riktlinjerna för en utveckling i denna riktning. Monterrey-konferensen gav ytterligare ett bidrag. Ett annat exempel är FN:s Global Compact-initiativ. Vissa icke-statliga organisationer, däribland Oxfam, och olika idébanker har på senare tid ytterligare bidragit i detta sammanhang. Världsbanken har gjort upp ett ambitiöst handlingsprogram för att öka nivån på de mänskliga resurserna genom kompetensutveckling och utbildning. ILO har bidragit med en viktig dimension genom sitt program för anständiga arbetsförhållanden.

4.9. EESK ser det som mycket angeläget att världstoppmötet om hållbar utveckling – i synnerhet som en uppföljning av Doha och Monterrey – kan enas om en plattform med åtgärder för att stimulera till ökade utländska direktinvesteringar i länder på låg utvecklingsnivå.

4.10. Samtidigt måste världstoppmötet ta hänsyn till behovet av att det utformas en övergripande politik för stöd, investeringar och skuldlättnader. För många utvecklingsländer utgör skuldlättnader fortfarande en nyckelfaktor för att de skall kunna stå på egna ben och bättre kunna utnyttja utländska resurser.

EESK uppmanar EU att undersöka möjligheterna till förnyade ansträngningar för ytterligare skuldlättnader för utvecklingsländerna.

5. Fattigdomsbekämpning och främjande av social utveckling

5.1. Kommissionen inriktar sig på åtgärder för att minska fattigdomen och utrota hungern, vilket är i överensstämmelse med utvecklingsmålen i millenniedeklarationen. Mer specifikt föreslår kommissionen att man främjar inriktningen av EU:s utvecklingspolitik mot det viktigaste målet att minska fattigdomen, vilket skall återspeglas i att resurserna än mer koncentreras till de minst utvecklade länderna och på de fattigaste befolkningsgrupperna i utvecklingsländerna.

5.2. EESK stöder de föreslagna åtgärderna: Som kommissionen framhåller är det viktigt att dessa innefattar åtgärder för vattenförsörjning och sanitet och i vidare bemärkelse insatser inom hälsovård med tillgång till läkemedel – och till läkemedel med differentierad prissättning.

5.3. Kommissionen föreslår att man ytterligare integrerar jämställdhetsperspektivet i relevanta delar av EU-politiken. Kommittén skulle ha uppskattat en utförligare analys av denna aspekt, även med tanke på att kommissionen förra året offentliggjorde ett meddelande om jämställdhetsfrågor i utvecklingspolitiken (1). En EU-plattform för världstoppmötet utgör ett utmärkt tillfälle för diskussion om dessa frågor.

5.4. Kvinnors roll när det gäller att ändra på livsstilmönster och att verka för antagande av nya metoder är viktig och kan inte överskattas. Utbildningsinitiativ på detta område därför främst inriktas på kvinnorna, och detsamma gäller för åtgärder för förändring av vanor som gäller mat, sjukvård och hygien.

5.5. I detta sammanhang vill vi erinra om det beslut som fattades av FN:s konferens om befolkning och utveckling (UNCPD) 1994. UNCPD enades om att tillgång till familjeplaneringstjänster och godkännande av reproduktiva rättigheter för kvinnor är förutsättningar för att kvinnors situation skall kunna förbättras.

5.6. Kommittén har tagit del av förslaget att främja forskning kring frågor som gäller hållbar utveckling och ställer sig helt bakom detta. Kommittén har bland annat noterat nya forskningsprojekt som rör sätt att förändra produktions- och konsumtionsmönster. Det står klart att det finns ett brådskande behov av grundläggande information och bredare underlag för dialog inom detta område.

6. Hållbar förvaltning av natur- och miljöresurser

6.1. Den viktigaste frågan är att senast år 2015 på såväl nationell som global nivå vända den nuvarande utvecklingen, som innebär att natur- och miljöresurser går förlorade. En andra prioritering är att utveckla sektorsmål och delmål för vissa nyckelsektorer – vatten, mark, energi och biologisk mångfald.

6.2. Mer specifikt planerar kommissionen att vid världstoppmötet lansera ett initiativ för globalt partnerskap för främjande av hållbara vattenresurser.

6.3. EESK stöder kommissionens förslag under denna viktiga sektorsrubrik. Förslagen om vatten- och energiförsörjning, speciellt förnybar energi, är ytterst viktiga och borde ges mycket hög prioritet vid världstoppmötet. Vissa länder eller regioner kommer säkert att gå i bräschen för denna utveckling, men för att de globala lösningarna skall bli hållbara måste bästa praxis och den nyaste tekniken uppdateras och spridas över hela jorden, och inte bevaras som ett privilegium för ett fåtal.

6.4. I detta sammanhang är en vidareutveckling av EU:s strategi för hållbar utveckling i sig ett av de bästa bidragen till både världstoppmötet och det efterföljande arbetet. Planer på ett handlingsprogram från EU om upprätthållandet av skogslagstiftning, styrelseformer och handel är ett viktigt bidrag i likhet med internationella initiativ för att komma till rätta med överträdelser av och brott mot skogslagarna. Att utveckla en EU-strategi för havsfiske är ytterligare ett bra exempel.

6.5. Ratificeringen av Kyotoprotokollet är ett viktigt steg i de långsiktiga strävandena att hejda klimatförändringarna. Även om Kyotoprotokollet ratificeras måste man börja blicka framåt mot ytterligare kommande åtgärder. Här skulle EU kunna ta initiativ till nya och ambitiösare utsläppsminskningsmål.

6.6. I ett av förslagen i meddelandet nämns behovet av att främja investeringar i transportsätt som är hållbara, miljövänliga och överkomliga i pris. Kommittén skulle ha uppskattat en utförligare analys av denna punkt.

6.7. Transporter håller på att bli en viktig fråga i alla strategier för hållbar utveckling, både i utvecklade länder och i utvecklingsländerna. De hör nära samman med både stads- och landsbygdsutveckling och med det sätt på vilket olika samhällen organiserar sitt arbets- och vardagsliv. De är också tätt förknippade med utvecklingen inom transporttekniken. Kommittén skulle vilja att kommissionen tar sig an detta problemområde på ett målinriktat sätt.

6.8. Kommissionen föreslår att Europeiska unionen särskilt uppmärksammar främjandet av regionala och subregionala åtgärder för att hantera de miljömässiga, sociala och ekonomiska utmaningarna inom ramen för det övergripande målet att uppnå en hållbar utveckling. Sådana åtgärder skulle kunna ingå i Euromed-samarbetet.

(1) KOM(2001) 295 slutlig.

6.9. EESK uttrycker sitt starka stöd för detta, eftersom det ligger i linje med kommitténs egna erfarenheter från samarbetet inom Medelhavsområdet. Kandidatländerna utgör en annan utmaning. Som medlemmar kommer de automatiskt att omfattas av den övergripande EU-strategin, men de kommer att behöva omfattande stöd inför och efter anslutningen för att komma i fatt de nuvarande medlemsstaterna.

7. Bättre samordning av Europeiska unionens politik

7.1. Kommissionen betonar i linje med målen i EU:s strategi för en hållbar utveckling att det behövs nya initiativ för att se över samstämmigheten mellan alla politikområden som rör hållbar utveckling.

7.2. EESK har vid flera tillfällen framhållit hur viktigt detta är. Kommittén upprepar sin fasta ståndpunkt att Europeiska unionens institutioner måste vidta kraftfullare åtgärder för att uppnå den grad av politisk samstämmighet som krävs för att en samordnad politik för hållbar utveckling skall kunna genomföras.

Detta kan ske inom EU:s gränser eller som ett led i en global insats som ett resultat av världstoppmötet.

8. Bättre styrelseformer på alla nivåer

8.1. En prioritering är att säkerställa goda styrelseformer på alla nivåer och i alla länder för att på så sätt uppnå gemensamma mål för hållbar utveckling.

Kommittén har tagit del av kommissionens synpunkter att det behövs effektiva och kommunikativa styrelseformer på alla nivåer, och att det organiserade civila samhället, inklusive arbetsmarknadsparterna, aktivt måste bidra till att planera och genomföra strategier för hållbar utveckling.

Kommittén har kommenterat detta i tidigare yttranden om hållbar utveckling⁽¹⁾.

8.2. Näringslivets bidrag till utvecklingsprocessen bör främjas. FN har lanserat Global Compact-initiativet för att främja företagens aktiva medverkan i utvecklingsprocesserna och för att uppnå millenniemålen.

(1) ESK:s yttrande om "Utarbetandet av en EU-strategi för hållbar utveckling", EGT C 221, 7.8.2001.

ESK:s yttrande om "Ett hållbart Europa för en bättre värld", EGT C 48, 21.2.2002.

ESK:s yttrande om "Strategi för en hållbar utveckling", EGT C 94, 18.4.2002.

8.3. EESK stödjer med kraft detta initiativ och hyser förhoppningen att liknande initiativ kan tas på nationell eller europeisk nivå.

9. Finansiering av hållbar utveckling

9.1. Vid FN-konferensen i Monterrey i mars 2002 enades man om en långsam men stabil ökning av de finansiella resurserna till hållbar utveckling. Generellt kan resultaten från konferensen ses som en framgång.

Dessa resurser är uppenbarligen otillräckliga. Å andra sidan utgör de ett viktigt trendbrott.

9.2. En central fråga som kräver ytterligare diskussion är hur man skall stimulera direktinvesteringar i utvecklingsländerna.

Även här är det centrala vilka kriterier som avgör var investeringarna görs. Och även här står humankapitalet i centrum.

EESK stöder Monterrey-överenskommelsen om att industriländerna bör öka sitt offentliga utvecklingsbistånd till cirka 0,7 % av BNP och efterlyser fler initiativ för att stimulera privata sektorns direktinvesteringar.

10. Ytterligare frågor för en global strategi för hållbar utveckling

10.1. Europeiska kommissionen har lagt fram ett målinriktat underlag för förhandlingarna före och under världstoppmötet i Johannesburg. EESK har kommenterat detta ovan.

Utöver dessa kommenterar vill kommittén föreslå att följande frågor innefattas i förhandlingsunderlaget inför världstoppmötet:

10.2. Milleniemålet att alla barn skall ha tillgång till grundutbildning senast 2015 måste ses som ett första steg i en omfattande global investering i humankapital. Att yrkesutbildning ingår både under och efter grundskolan bör vara nästa steg i utvecklingen mot ett globalt kunskapssamhälle. I en färsk rapport från UNCAD betonades riskerna med att utvecklingsländerna inte gör större investeringar i utbildning och fortbildning. Komponenter som kräver högkvalificerad arbetskraft förblir importvaror och tillverkning av komponenter som kräver lågkvalificerad arbetskraft förlägs till ett u-land.

10.3. EESK föreslår att man vid världstoppmötet överväger att inrätta en särskild kommitté med den dubbla uppgiften att övervaka genomförandet av millenniemålet och utforma planer för en omfattande satsning på yrkesutbildning. Framväxten av en global kunskapsbaserad ekonomi ökar behovet av brådskande investeringar i utbildning och fortbildning.

10.4. Kvinnornas roll för att uppnå en hållbar utveckling kan lätt underskattas på grund av traditioner och kulturella mönster. I de minst utvecklade länderna är kvinnor särskilt viktiga när det gäller att förändra vanor som rör livsmedel, hälsovård och hygien.

10.5. EESK föreslår att man vid världstoppmötet skall lyfta fram kvinnors roll i utvecklingsprocessen och göra en gemensam stödsats för kvinnor som vill vara ekonomiskt aktiva som företagare genom att erbjuda dem utbildning, kapital till mikroföretag, administrativt stöd och kanaler för erfarenhetsutbyte. Europeiska unionen bör ta ett särskilt ansvar och inleda en sådan satsning i samarbete med arbetsmarknadens parter, näringslivet, utbildningsinrättningar, kommersiella institutioner och internationella organ.

10.6. Millenniemålet att antalet människor som lever på 1 USD per dag skall halveras före 2015 kräver en lång rad samverkande initiativ. Att skapa fler arbetstillfällen är självfallet det viktigaste. Fler arbetstillfällen förutsätter att det finns produktionsmöjligheter, marknader, investeringskapital och utbildningsmöjligheter, för att bara nämna några få faktorer. I viss utsträckning är skapandet av fler arbetstillfällen också beroende av behovet av samhällsservice och på att det finns finansiella resurser för detta. Framför allt måste det finnas konsumenter och marknader för varor och tjänster.

10.7. EESK föreslår att man vid världstoppmötet betonar att skapandet av nya arbetstillfällen är ett verktyg för att uppnå många olika utvecklingsmål. Kommittén anser att man bör inrätta en särskild internationell arbetsgrupp med uppgift att kartlägga strategier och åtgärder för att skapa nya arbetstillfällen, mot bakgrund av resultaten från konferensen i Monterrey och världstoppmötet.

10.8. Befolkningsfrågan har en självklar betydelse i alla diskussioner om hållbar utveckling. Viss statistik om befolknings-trender förefaller tyda på att den hittillsvarande utvecklingen inte är så oundviklig som många har trott. I tretton av

de folkrikaste länderna har födelsetalen fallit kraftigt till två eller färre barn per kvinna. Den uppenbara orsaken är att allt fler kvinnor strävar efter att komma in på arbetsmarknaden.

10.9. EESK konstaterar att de nya statistiska uppgifterna är viktiga, men anser ändå att befolkningstillväxten bör behandlas under världstoppmötet. En möjlig slutsats skulle kunna vara att man på nytt bör undersöka de nuvarande födelsetalstrenderna i världen och utifrån denna undersökning lyfta fram möjliga strategier för att uppnå balans mellan den ekonomiska, sociala och miljömässiga utvecklingen å ena sidan och befolkningsutvecklingen å den andra. I detta sammanhang bör man även ta hänsyn till den åldrande befolkningen i världen och de demografiska och ekonomiska följderna av denna utveckling.

10.10. Stora tätortsområden i utvecklingsländerna utgör en särskild utmaning när det gäller hållbar utveckling. Det gäller också, ofta på ett extremt sätt, i landsbygdsområden. I båda fallen kan den nuvarande situationen förklaras av att man under många år inte har förstått och försökt påverka de faktorer som förorsakar överbefolkning i tätorter och underbefolkning – samt ofta extrem underutveckling – på landsbygden. Samtidigt finns det i mycket utbredda stadsområden stora problem när det gäller mat, sjukvård, bostäder, hygien, nedsmutsning, utbildning, lag och ordning, transporter etc.

10.11. EESK är övertygad om att globala åtgärder för hållbar utveckling måste innefatta särskilda insatser för att motverka de nuvarande trenderna i städerna och på landsbygden. Slutligen präglar dessa problem i hög grad också många industriländer. Kommittén anser att man vid världstoppmötet bör uppmärksamma situationen i städerna och på landsbygden i många utvecklingsländer, och anmoda dessa länder att utbyta erfarenheter och lösningar. Man bör också påbörja planeringen av ett globalt program för storstadsplanering.

10.12. Enligt Rio-konferensen för tio år sedan skulle länderna utforma nationella strategier för hållbar utveckling. I Europeiska unionen har flera länder redan gjort detta på uppmaning av Europeiska rådet i Göteborg i juni 2001.

Även om sådana nationella handlingsplaner befinner sig i ett inledande utvecklingsstadium utgör de en rik källa till information och erfarenheter. Kommittén föreslår att Europeiska kommissionen i samarbete med andra relevanta internationella institutioner inrättar nya och lättillgängliga dokumentations- och informationstjänster för att ge alla tillgång till denna information.

10.13. Energi och transporter står oundvikligen i centrum vid alla diskussioner om hållbar utveckling. Ekonomiska och sociala kommittén har framfört sina synpunkter om dessa frågor vid flera tillfällen.

Kommittén föreslår att man vid världstoppmötet kartlägger dessa frågors betydelse. Även om det finns mycket forskning och undersökningar på området föreslår Europeiska Ekonomiska och sociala kommittén att man vid världstoppmötet tar initiativ till en gemensam inventering. Avsikten är egentligen inte att hitta nya lösningar utan att göra en bred och aktuell kartläggning som underlag för nya åtgärder.

10.14. Näringslivet har en uppenbar och central roll i utvecklingsarbetet. Flera initiativ har tagits för att näringslivet skall delta mer i projekt och investera mer i utvecklingsländernas produktion.

10.15. EESK har noterat de olika initiativ som har tagits för att engagera företagen och näringslivet i den ekonomiska, sociala och miljömässiga utvecklingen. Faktum är att de största ansträngningarna har gjorts under den första pelaren för hållbar utveckling. Kommittén är övertygad om att näringslivet i stort kommer att förstå och uppskatta fördelarna med att vara aktivt engagerad i den ekonomiska, sociala och miljömässiga utvecklingen. Kommittén föreslår därför att världstoppmötet uttrycker sitt stöd för näringslivets fulla medverkan i processen för en hållbar utveckling och uppmärksammar OECD:s riktlinjer för multinationella företag.

Kommittén välkomnar initiativ som Global Compact-initiativet och uttrycker förhoppningen att just detta initiativ skall få större spridning.

10.16. Arbetsmarknadens parter och organiserade civila samhället i stort har en avgörande roll att spela för en global hållbar utveckling. Europeiska kommissionen har erkänt detta,

liksom FN:s förberedande kommitté – även om den senare ännu inte har kunnat enas om en text.

10.17. EESK betonar sin egen ståndpunkt att arbetsmarknadens parter, och det organiserade civila samhället i stort, har en central roll i alla dessa processer, från ett tidigt planeringsstadium till övervakning, genomförande och slutligen utvärdering och uppföljning.

10.18. Kommittén upprepar sin ståndpunkt att företrädare för arbetsmarknadens parter och det organiserade civila samhället i stort bör få möjlighet att delta i en bred inventering vartannat eller vart tredje år. Ett sådant forum för berörda aktörer skulle utgöra en väsentlig möjlighet att främja demokratiskt medinflytande, öppenhet och ansvarstagande.

11. Europeiska unionens roll

11.1. Svårigheterna med att enas om en plattform för världstoppmötet om hållbar utveckling – och med att nå preliminära överenskommelser i linje med en sådan – kan innebära att resultaten av toppmötet kommer att bli mer begränsade än förväntat. Detta skulle vara mycket olyckligt och beklagligt. Mot bakgrund av detta måste det vara en första prioritet för EU att ta ledningen för att försöka få till stånd en plattform och ett handlingsprogram som kan få ett brett stöd i Johannesburg.

11.2. Global hållbar utveckling utgör ett område där EU kan komma med ett alldeles speciellt bidrag baserat på de erfarenheter som gjorts just inom unionen. Europeiska unionen måste vara förberedd och redo för att inta en ledande roll i arbetet inför världstoppmötet i Johannesburg. Man måste även vara beredd att ta på sig en aktiv roll i uppföljningsarbetet efter världstoppmötet.

11.3. I denna långa process för global utveckling får nästa steg efter Johannesburg inte ligga tio år framåt i tiden. Slutsatserna från världstoppmötet om hållbar utveckling bör innehålla ett utförligt och dynamiskt program för hur vi skall gå vidare.

Bryssel den 30 maj 2002.

Ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Göke FRERICHS